

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadónálban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 " "
Helyben háshoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 " "
Világke postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 " "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 124. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1915 június 3.

Przemyslnek

további két erődjét elfoglaltuk.

A Dnyeszter felé szorítják a szövetséges csapatok az oroszokat.

Budapest, június 2. (Hivatalos.)

Przemysl északi frontján a bajor csapatok két újabb erődöt rohammal elfoglaltak.

A stryji—drohobyci harcvonalon a szövetséges csapatok támadása nagy lendülettel halad előre a Dnyeszter irányában. (Miniszterelnökség sajtóoszt.)

Harcok Nadvornánál.

Budapest, június 2. (Saját tud.) Csapataink előnyomulása Stryjnél szakadatlanul tart. Przemysl bombázása egyre sikeresebb.

Kelet-Galiciában Nadvornánál az oroszok erős ellentámadást intéztek Mackensen serege ellen, de mindenütt visszavertük őket. A mi támadásunk eredményesen haladt előre a Dnyeszter irányában.

Dimitriew Ratko szerint az orosz elvesztette a háborút.

Bécs, június 2. A Reichspost egy lengyel grófnő levelét közli, aki azt írja, hogy Dimitriew Ratko tábornok nála lakott s amikor megtudta az orosz hadsereg gorlicei nagy vereségét, valósággal belebetegedett. Az orosz tábornok a grófnő szerint így nyilatkozott:

— Az orosz a háborút elvesztette!

268,869-re emelkedett a hadifoglyok száma Przemysl két erődje ismét elesett.

Budapest, június 2. A nagy főhadiszállásról jelenti:

Orosz hadszíntér.

Az ellenség megismételte a Santól keletre álló szövetséges csapatok ellen intézett heves támadásait, az ellenség elkeseredett támadásait újból súlyos veszteségei mellett mindenütt visszavertük.

Przemysl északi oldalán még két erődöt rohammal elfoglaltunk és az eddigi teret tartjuk.

A Dnyeszter felől délre támadásunk sikeresen halad.

Stryj és Drohobyc között levő ellenséges állásokat tegnap rohammal elfoglaltuk. Nagy orosz erők, amelyek Délkelet-Galiciá-

ban Solotwina vidékén ottani állásaink ellen támadást kezdtek, súlyos veszteségeket szenvedtek és helyenkint menekülésszerűen vonultak vissza. A május hó folyamán vívott csatákban az osztrák-magyar főparancsnokság alatt harcoló szövetséges hadseregek zsákmányban beszállítottak 863 tisztet, 268, 869 főnyi legénységet, 251 könnyű és nehéz ágyút, 576 géppuskát és 189 löszerkécsit. Ehez járul még egyéb nagy mennyiségű hadianyag, amely pl. csak a kárpáti hadsereg egyikénél, mintegy 8500 lövésre való tüzérségi löszert, 5 és fél millió gyalogsági töltenyt, 32,000 orosz ismétlő puskát és 21,000 szál fegyvert (szurony, kard stb) tesz ki. Hófer.

Fél az orosz állambank.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónk.) A „Magdeburger Zeitung“ Pétervárról jelenti, hogy az orosz állambank hétfőtől galíciai és orosz megszállásban levő területeire nem fogad el megbízásokat.

Részletek Przemysl ostromáról.

Budapest, június 2. (Saját tud.) A sajtóhadiszállásról jelentik:

Przemysl ostromának a déli oldalról a mi tizedik hadtestünk, északi oldalról pedig a németek kezdték ostromolni. Az ostromot rendszeresen kellett véghez vinni, mivel az oroszok az elmúlt két hónap alatt a felrobantott erődöket rendbehozták, nehéz tüzérséggel szerelték fel és előretolt állásaikat teljesen kiépítették.

A várost először az osztrák-magyar tizedik hadtest közelítette meg, de nem volt ellátva nehéz tüzérséggel. Csapataink egész az erődökig eljutottak. A német csapatok pedig a Pralkovec erődöt közelítették meg és huszonnégy centiméteres nehéz ágyúkkal vették tüzelés alá. 30 án, vasárnap már irtózatos nagy volt a tüzelés, úgy hogy hétfőn reggel rohamra mentek a bajor csapatok.

Az oroszok rendkívüli kitartással küzdöttek az erődágyuk mellett, az utolsó pillanatig kitartottak, de az ágyukat és a municiókészletet megsemmisíteni már nem voltak képesek. A mieink a két páncélos ágyút, melyet az oroszoktól elvettek, a gyorsan menekülő oroszok ellen fordították és nagy pusztítást vittek véghez soraikban.

Csapataink Przemysl városától mintegy 6 kilométerre vannak. Az elfoglalt erődökből, a többi még orosz kézen levő erődöket oldaltüzzel könnyen löhetjük.

Galíciai győzelmeink hatása Romániára.

Budapest, június 2. (Tud. cen. táv.) Bukarestből jelentik, hogy a przemysli és stryji sikereink rendkívül kedvező hatást gyakoroltak Romániára. A román király az osztrák-magyar és a német nagykövetet kihallgatásra hívta meg.

Az „Adverul“ felszólítja a kormányt, hogy tegyen már döntő lépést, s határozza el magát, hogy Románia az entente, vagy pedig a központi hatalmak oldalára áll-e?

Románia Németország győzelmét kívánja.

Berlin, június 2. Egy román diplomata, aki Németországon kívül működik, rendkívül érdekes cikket küldött a Lokalanzeigernak. Minden jó román hazafi — írja a diplomata — a német fegyverek győzelmét

óhajtja a világháboruban, mert ebben az esetben, ha jövőben differenciáink támadnának Ausztria Magyarországgal az erdélyi kérdésben, (ilyen „kérdés“ ugyan csak a holdban van. Szerk.) számíthatnánk Németország hálájára, amely abban nyilvánulna meg, hogy barátságosan közbelépne a román érdekekért. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy Besszarabiához csakis német segít-, séggel juthatunk ismét és hogy általa ránk nézve kedvező megoldást nyerhet a Dardanella-kérdés is.

Ha Románia Németország győzelmében veszedelmet látott volna, akkor már kezdetben csatlakozhatott volna Németország ellenségeihez, de most, tíz hónap után, amidőn kiderült, hogy Németország nem hódító, hanem védelmi háborút visel, igazán balgaság lenne szakítanunk eddigi barátságos magatartásunkkal. Eppen olyan balgaság az a hit, hogy Magyarország az öt tizenkétmillió magyarjával fenyegetné egzisztenciánkat. A történelem tanúsítja, hogy Magyarország sohasem volt annyira veszedelmes a románságra, mint Oroszország Besszarabiában.

Az lenne a legjobb, ha a román kormány elhatározná, hogy Románia a maga 800.000 főnyi hadseregével a központi hatalmak mellé állana és hátba támadná Oroszországot. Ekkor bizonyosan csatlakozna a központi hatalmakhoz Bulgária is, a maga 400.000 katonájával.

Sokat hangoztatják Romániában is, hogy a német militarizmust meg kell törni. Mi is az a német militarizmus? A rend, a korrektség, a fegyelem és nemzeti érzés, tehát olyan erkölcsi tulajdonságok, amelyekből egy nép leginkább meritheti védőerjét. Ha Németországot legyőznék, az „orosz civilizáció“ nyomása alá kerülne. Hogy pedig ez mit jelent, nem szorul magyarázatra.

Tárgyalnak Romániával.

Bukarest, június 2. Az utóbbi napokban Bratianu miniszterelnök, továbbá Poklevszky Kozil bukaresti orosz követ, és Marinkovics Pavle bukaresti szerb követ között nagyon élénk eszmecsere folyik. A tárgyalásokat az orosz követ nyitotta meg. Bratianu nagyon makacs és ezért nem lehet remélni a megegyezést.

Kopenhága, június 2. A „Petit Parisien“ jelentése szerint azok a tárgyalások, amelyek Románia, Olaszország, és az antánt között folytak, meghiúsultnak tekinthetők, miután nincs közös megegyezési alapja.

Az antánt követői Bulgáriában

Szófia június 2. Oroszország, Franciaország, Anglia és Olaszország követi közös lépést tettek Radoszlavov miniszterelnöknél, hogy Bulgária közbelépését az antánt javára kieszközöljék. Amennyire ismeretes, Bulgária válasza ezuttal is a teljes semlegesség hangoztatása volt.

A hangulat itt állandóan nyugodt. A sajtó egyáltalán nem foglalkozik az antánt újabb próbálkozásaival, nehogy a nép nyugalma zavarják most, amikor közel az aratás.

Nincs Balkán-szövetség.

Bukarest, június 2. Szófiából jelentik, hogy a „Narodni Prava“ félhivatalos újság megáfolja a román sajtó egy részében elterjesztett hírt, hogy az antánt érdekében Balkán-szövetség létrehozásáról tárgyalnak. A „Narodni Prava“ kijelenti továbbá, hogy az a hír is, hogy Bulgária legközelebb mozgósítani fog, alaptalan. A nép legyen nyugodt, folytatja a kommuniké, mindenki zavartalanul végezheti napi munkáját.

A bolgár miniszterelnök és Románia.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) A Timesnek Bukarestből jelentik: Radoslawow bolgár miniszterelnök, aki

a román miniszterelnökkel hosszantartó tárgyalást folytatott, visszatért Szófiába. Allítoleg szövetséget kívánnak kötni, amely szerint Románia területi engedményekre lenne hajlandó Bulgáriával szemben Dobrudzsában.

London bombázása.

Budapest, június 2. (Tud. cenz. táv.) Londonban az admirális közli, hogy német léghajók kilencven bombát dobtak egyes városi kerületekre. Sok helyen tűz támadt, négyen meghaltak, sokan könnyebben, sokan súlyosabban megsebesültek.

Lord Grey távozása.

Budapest, június 2. (Saját tud.) Kopenhágából jelentik, hogy lord Grey hosszú szabadsága általánosan feltűnik. Egész Angliában az a vélemény, hogy többé nem tér vissza.

Titkos egyezség az Egyesült-Államok és Anglia között?

Berlin, június 2. Az az erélytelen magatartás, amellyel az Egyesült-Államok Angliával szemben viselkedik, már régen azt a gyanút keltette fel, hogy a két hatalom közt titkos megegyezés van. A The Vaterland című amerikai folyóirat május 15-iki számában hasonló következtetést von Frederic Schrader egy figyelemreméltó cikkében, amelynek ez a címe: Titkos szövetségesei vagyunk-e Angliának? Erre a kérdésre igen-nel felel és állításában Roland Gusher washingtoni egyetemi tanárnak 1913-ban megjelent könyvére támaszkodik, amelyből, szerinte, világosan kitetszik, hogy az Egyesült Államok és az angol kormány a német terjeszkedés ellen egyezséget kötöttek.

Gushe könyvéből kiderül, hogy

1. Az Egyesült-Államok, Anglia, Franciaország és Oroszország között 1897-ben titkos szövetség létesült, amely szerint az Egyesült Államok mindent elkövetnek szövetségesei javára egy Németországgal viselő háborúban.
2. Minden jel arra vall, hogy a spanyol-amerikai háborút csak azért indították meg, hogy az Egyesült-Államok elvegyék Spanyolországtól a gyarmatokat.
3. Angliának három nagyhatalmi szövetségese van: Franciaország, Oroszország és az Egyesült-Államok.
4. Az Egyesült-Államok csak akkor kapják meg Angliától és Franciaországtól a Panama-csatorna építésére az engedélyt, miután előbb meggyőzték Amerikát a pángermánizmus veszedelméről. (P. L.)

Bombáztak az osztrák-magyar repülőket.

Budapest, június 2. (Saját tud.) Chiassoból jelentik, hogy három osztrák-magyar repülőgép tegnap reggel Antivàrit, Plasnícát, Virpazart, Podgoricát, valamint a Szkutari-tón a hajókat bombázta.

Visszavert olasz támadások. Olasz hadszíntér.

Az ellenség minden eddigi vállalkozása sikertelen maradt.

A Lavarone Polgáriai fensiknak és egyes karinthiai záróműveknek tetemes tűzértségi löszer elhasználásával járó bombázása erőd-műveinkben nem volt képes említésre méltó kárt okozni. Ezenkívül sem a tiroli, sem a karinthiai határon nem voltak nagyobb harcok. A partvidéken a Kru hegygerinc ellen

Hadi operáció Gallipoli ellen.

Budapest, június 2. (Saját tud.) A „Kopenhága Tidende“ jelenti, hogy a Dardanellák előtt operáló angol-francia flotta parancsnokai felfüggesztették az összes szigeteken a görög hatóságokat. Az ázsiai partokon partraszállított csapatokat visszavonták, az összes hadi operációk Gallipoli ellen irányulnak.

Harcok a Dardanelláknál.

Konstantinápoly, június 2. A főhadi szállás jelenti.

A dardanellai fronton jobb szárnyunk csapatai Sid il Bahr előtt meglepetésszerűen megtámadták az ellenséget és elfoglaltak jelentékeny sáncárkokat és teljesen elpusztították azokat. Bár a sáncokat ellenséges hajóágyuk hatásos tüzelésének védelme alatt állottak, az anatóliai ütegeink sikeresen lőtték a Sed il Bahr melletti ellenséges állásokat anélkül, hogy az ellenséges hajók tüzelése érte volna őket.

Arriburnu mellett nem volt jelentősebb akció.

Egy kis francia árkáló, tegnapelőtt Szmirnától délre Kus Addal szemben zátonyra futott, a fedélzetén tűz ütött ki. Végül sikerült a hajót kiszabadítani és 2 ellenséges torpedónaszád elvonszolta.

Az „Ernest Reman“ francia cirkáló tegnap bombázta Kaifa nyílt város német konzulátusát.

Május 29-ikére virradó éjjelen egy török csapat hatalmába kerítette a Szezei csatorna partján Adjibwel mellett egy kis angol hajót és elpusztította annak gépjeit és kazánját.

Egy másik csapat ugyanazon éjjel hatáson tüzelt egy ellenséges szállítóhajót, amely csak gyengén viszonzta a tüzelést.

A többi harcokban nincs semmi jelentősebb esemény. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

intézett támadásait az olaszok súlyos veszteségei mellett visszautasítottuk. Höfer.

Az olasz kormány titkolja a veszteségeket.

Budapest, június 2. (Saját tud.) Berlinből jelentik, hogy az olasz kormány eltitkolja a veszteségeket. A „Stampa“ szerint a tegnapi miniszter tanács a katonai helyzettel foglalkozott. Naponta minisztertanácsot tartanak.

A pápa és a háboru.

Scheveningen, június 2. Belgiumi lapoknak jelentik a Vatikánból: A pápa enciklikát készít elő, hogy tiltakozzék ama méltatlán és tarthatatlan helyzet miatt, amelybe Olaszország a háboruban való részvételével a Szentszéket hozta.

A görög király állapota.

Athén, június 2. A görög király állapota komolyabbra fordult, de életveszély nincsen. A közvélemény nagyon izgatott. Az összes templomokban könyörgéseket tartanak a király felgyógyulásáért. Venizelosz Mitilénében naponként kétszer kapott értesítést a király állapotáról. A hivatalos jelentéseket három görög professzor adja ki. A kiszivárgott hírek szerint a komplikációkat az okozza, hogy a király egyik sebén a szurási csatorna rózsaszín hege mérgezési tüneteket mutat.

Az új kanonok beiktatása.

Brém Lőrinc kanonok és Szeben Gyula tb. kanonok.

Fényes ünnepek közt folyt le tegnap Brém Lőrinc kanonok és Szeben Gyula tb. kanonok beiktatása a székesegyházban; ezzel kapcsolatosan történt meg a többi fokozatosan kinevezett kanonokok beiktatása kanonoki székeikbe.

A beiktatás előtt ünnepi szent mise volt.

A mise végeztével kezdetét vette a beiktatási szertartás.

Minden kinevezett kanonok beiktatása előtt fölolvasták a királyi kéziratokat, mely az egyes kinevezéseket tartalmazza.

Először Grócz Béla nagyprépost dr Bundala Mihály praelatus kanonokot iktatta be a Bunyitay Vince halála által megüresedett olvasókanonoki stallumra. Bunyitay Vincéről a következő beszédben emlékezett meg a nagyprépost:

Főtisztelendő Káptalan!

Folyó év március 26-án a halál diadalmaszkodott Bunyitay Vince kartársunk erős szervezeten, melyet a hosszas betegség lassan lassan megőrölt. Halála székesegyházunk olvasókanonoki székét hozta árvaságba és tette szükségessé rövid néhány hónap alatt ezt a harmadik beiktatási ténykedést, melyben az összes kanonoki székek kerülnek fokozatos betöltésre. Bunyitay Vince érdemei már az előző két installáció alkalmával annyira méltatva voltak, s azóta ezeket a főpásztori és királyi elismerés — sajnos, már csak a sírfelirat ékesítésére! — címzetes püspökséggel is jutalmazta, hogy most teljesen fölösleges volna azokat újból felsorolni. Emlékeket az ő nagybecsű irodalmi művei és egyéb monumentális alkotásai megfogják őrizni az utókor számára. Azért most, midőn Káptalanunk tőle, mint kedves tagjától végbucsnut veszi, csak azon testvéri óhajunknak adunk kifejezést, hogy az Ur Jézus adja meg neki a másvilágon azt a békét, melyet az ő sajátos és erős egyénisége ezen a világon feltalálni nem tudott; derítse fel rá teljes mértékben azt az örök világosságot, melynek fényénél minden azon isteni, abszolút igazságban mutatkozik, melyben a nyugtalan emberi szellem minden kétséget és ellenmondást kizárólag feltétlenül és boldogan megnyugszik. Legyen áldás az ő emlékének!

Ezután a nagyprépost Bundala Mihályt beiktatta az olvasókanonoki székbe.

Majd dr Bundala Mihály pápai praelatus olvasókanonok Spett Gyulát az ének-

lókanonoki, Karácsonyi János dr prépost kanonokot az örkanonoki, dr Lányi József tinnini püspököt a székesegyházi főesperesi, Gabriely Lajost a középszolnoki főesperesi székekbe iktatta be. Ezekután dr Bundala Mihály Brém Lőrinc püspöki irodaigazgatót a mesterkaronoki oldalkanonoki székbe iktatta be a következő beszéddel:

Az utolsó stallumra beiktatandó kanonok ur ismert, előnyösen ismert tagja az egyházmegye papságának. Erdemeit már a tb. kanonoki stallumba való beiktatáskor érintettem, s most csak annyit kell hozzá tennem, hogy a legilletékesebb faktor, a főpásztor, talált azóta is újakat, amelyek őt a jelen kinevezésre bírták. Kedvező omen, hogy ugyanazon helyről, ugyanazon körülmények között a káptalanba jutott két elődje nagy tette és érdemeivel örök időkre írta be nevét az egyházmegye történetébe. Elég csak a nevüket felemlíteni. Vinkler József és Fetser Antal. Reméljük s adja Isten, hogy nyomdokaikban haladjon.

Egyébként aki hiból él, az mindenkor a hit szemével néz, itél és bírál; annál nincs „véletlen”, hanem Isten akarata vagy megengedése; nincs szerencse, hanem Isten kegyelme; s ez áll nemcsak „in ordine supernaturali”, hanem „in ordine naturali” is. Már pedig ha a közfelfogást vesszük: a kanonok is „grata”. Tehát ennek megítélésénél is legjobban erre az álláspontra helyezkednie úgy annak, aki elnyeri, mint annak, aki el nem nyeri. Mindakettő a legjobban teszi, hogy ha az Istennek hálát ad és a vett kegyelmet felhasználja, akár a pozitív, akár a negatív téren.

Távol legyen úgy az elbizakodás az egyik részről, mint az elkedvetlenedés a másik részről.

„Diligentibus Deum, omnia creperentur in bonum!”

„Neque volentis, neque morentis, sed miserentis est Dei...”

A beiktatandó kanonok fiatalnak látszik, de ez nemcsak nem praedjudikál az ő kanonijának, sőt ha körültekintünk, inkább kedvező káptalanok. Öregek, betegek, munkakép-telenek nagyon vitakozának itt azokkal, akik még bírják a munkát: azért s ez okbólis gratulál magának a káptalan: mert reméli, hogy ő beiktatandó társunk ismert munkaképvét as bírást, amint ő Nagyméltósága kegyelmes főpásztorunk oldalán, úgy a káptalan és a hitélet érdekében is továbbra is vagy még fokozottabb mérvben értékesíteni, érvényesíteni fogja.

Ad multos annos!

Szeben Gyula tb. kanonok beiktatását Bundala Mihály a következő szavakkal vezette be:

A beiktatandó tiszteletbeli kanonok ur a lelkipásztorok terén szerezte azokat az érdemeiket, amelyek a főpásztor figyelmét reá irányították. Kell e szebb állás a lelkipásztorinál?! s azt méltóképp betölteni bizonyára kedves úgy a főpásztor, mint a Pásztorok pástora előtt; azért szívesen hajtom meg magamat előtte annál is inkább, mert benne egyik volt növendékemet is üdvözlöm. Adja Isten, hogy érdemei csak növekedjenek s jutalma el nem marad, ha itt nem, bizonyára az égből.

A beiktatási szertartások végén Brém Lőrinc kanonok a következő magas szárnyalású, gondolatokban gazdag beszédet mondotta:

Sz. Pál apostol int: *Grati estote* és sz. Tamás szerint: *A természet rendje követeli, hogy az, aki jótéteményben részesül a jötevővel szemben hálával tartozik; s így gondolataink és hála érzelmeink e helyről elsősorban azok felé szállnak, akiknek akaratából a most történt beiktatással elfoglalt stallumoknak a birtokába jutottunk: az apostoli király és szeretett főpásztorunk felé.*

Az apostoli királyi hagyományos, dinasztikus érzelmeikkel, alattvalói hódolattal és tisztelettel vette körül a magyar nemzet és annál fokozottabb mértékben mi, akik benne egyrészt a magyar katolikus egyház legfőbb kegyurát tiszteljük, másrészt az egyházzal hirdetjük, hogy amint minden hatalom az Istentől származik, úgy az ő királyi hatalma is. Hosszu évtizedek folyamán mennyi jót tett egyesekkel, és nemzetekkel s e jótéteményeket természetesen s hűséges árnyékként kísérte mindig alattvalóinak a szeretete. Boldog, aki mint a mi királyunk, megéri, hogy amint a természetben is alkonyattal az árnyékok megnőnek, élete folyamán ez az árnyék mindig csak nőtt és nőtt annyira, hogy I. Ferenc József Magyarország egyik legszeretettebb fejedelme lett nagy öregségében. A szent korona mellett, amely egykor szent István és Szent László király fejét ékesítette, hordta biz' ő a töviskoronát is. Hiszen mikor 18 éves viruló ifju volt, már akkor szegődött melléje a balsors és soha el nem hagyta trónja tájékát, ott bujdokolt körülötte állandóan s leste az alkalmat, mikor találja védtelen a szívet, hogy bemarkoljon végzetes körmeivel. És amikor egy hosszú élet munkájának a gyümölcséit kellene élveznie: a béke napjait a világháboru borzalmi váltják fel és ő akkor is mélyen meghajolva az isteni Gondviselés előtt, nyugodt lélekkel mondja az ő magyar népének: Hetedfél évtizeden át osztoztam népeimmel bánatban és örömben, a legnehezebb órákban is mindig áthatott magasztos kötelességeimnek, azon milliók sorsáért való felelősségnek a tudata, akikért számadással tartozom a Mindenhatónak. Mi nem szününk meg buzgó fohászokdással imádkozni az égi Királyhoz, hogy tartsa meg nekünk még soká az apostoli királyt, annyi sok megpróbáltatás után aranyozza be agkorát, adjon győzelmet a halálmegvető és rendületlen odaadással küzdő hadseregének, érje meg mielőbb a dicsőséges béke áldásait és lássa valóra válni, amit a költő megjósolt: Árpád hős magzatai felvirágoznak.

Nehezen találom szavakat, hogy méltó és alkalmas módon adjak kifejezést azoknak az érzelmeimnek, amelyek esordultig telítik szívemet most, amikor kegyelmes uram és főpásztoromnak óhajtanék e helyen köszönetet mondani és életére, főpásztori működésére Isten áldását kérni. 25 éves áldozópapsága évfordulóját lelki magányban és a bold. Szűz kegyelemhelyén kívánta megünnepelni, de az egész egyházmegye papsága, a főtisztelendő káptalannal az élén, felhasználta az alkalmat arra, hogy fiui hódoló tiszteletének, odaadó hűséges szeretetének kifejezést adjon. Hivatottabb ajkak és tollak nyilvánították ama erős meggyőződésünket, hogy ha Isten életének kedvez és időt ad jószándékainak keresztülvitelére, úgy jószágos főpásztorunk kormányzata szent László megyéje történetében dicsőséges és áldott korszak lenn. Nem tagadhatja senki, hogy aránylag rövid időben, négy esztendő leforgása alatt, máris sokat áldozott és sokat tett egyházmegyéjéért. Hosszu volna és fölösleges is itt felsorolni mindazt, ami a lelkek javára, az egyházmegye érdekeinek előmozdítására és megvédésére történt. A lelkek legfőbb pásztorának és püspökének hasonlatosságára nyájának Jézus szíve szerint való pásztorának akar lenni. Ő a jó pásztor, ismeri az ő juhait, egyházmegyéje minden papját, sőt kis papját és azok ismerik és megismerve szeretik őt, előttük megyen és azok követik, mert ismerik szavát, hiszen nem elszigetelt várban, hanem egy atyai házban — ajtaja s szíve mindig nyitva — velők közük lakik, megvédi az ő juhait a tagadozó farkasok ellen, ha elveszt közülök egyet a pusztában: szeretettel bünbocsánatra hívja és ha nem jön, elhagyva a kilencvenkilencet, utána megy, napokig keresi, mignem megtalálja, szívéhez beszél és hogyha a ke-mény szív nem látgyul, az ő gyengéd szíve sir belé, hogy örvendezze vállaira nem veheti; nem nyugszik, mignem összegyűjti

egyéb juhait is, melyek nem az akolból valók, hogy így egy akol legyen és egy pásztor.

Az egyház kénonaiból, a szent atyák tanításaiból megismertük a püspöki méltóság és állás fenségét, de azt is, hogy a püspök élete az egyház életében nyilvánul és hogy minden áldás, minden emelkedés, minden haladás a püspök szívében lelkén szivárogo át az egyházban. Ugyanezen szent tanításokból tudjuk azt is, hogy mivel tartozunk a megyés főpásztornak. Ebben a tudatban különösen mi a főtisztelendő káptalan előléptetett és ujonnan kinevezett tagjai, akiket kitüntető kegyessége fokozottab és különös hála is kötelez, ígérjük, hogy szentül és lelkiismeretesen meg fogjuk tartani azt az engedelmisséget, amelyet az egyházi rendbe való felvételünk alkalmával ígértünk és fogadtunk és minden törekvésünkkel odaigyekezünk, hogy jóságos szívtől eltávolítsunk mindent, ami kellemetlenségeket okozhatna és Isten segítségével azon leszünk, hogy atyai kegyességét és bizalmát kiérdemelni és meghálálni tudjuk. Halmozza el a jó Isten kegyelmes főpásztorunkat áldásainak a bőségével és adjon neki szerető papjai, hivei és egész egyházmegyéje javára és boldogítására hosszú életet.

Köszönetet mondok a ftdő káptalannak és külön is Bundala praelatus ur ó méltóságának, aki a mai beiktatást magára vállalni szíves volt és a mindenkor hálással tapasztalt szíves jóságát azzal is kimutatta irántam, hogy fogyatkozásomat menteni iparkodott és annyi érdemet, reményt fűzött hozzám, hogy valóban zavarba hozott szíves szavaival. Teljes tudatában vagyok annak, hogy a stallumhoz kötött jogok mellett nagy kötelességek is hárulnak reám és amíg a kir. adománylevel szerint: senkinek számadással nem tartozom, én tudom, hogy mit tanítanak sz. Tamás, sz. Alphoz, a sz. atyák, az anyaszentegyház XIV. Benedekkel *de dominio clericorum* és lelkem mélyéből érzem, hogy majd egykor nagyon is számot tartozom adni a girákról. Aki érzi a parázs tűzét, amelyen élünk, látja a veszélyeket, amelyek a gyarló embert a kötelesség utjáról oly könnyen elterelik, nem fogja csodálni, hogy a veszély láttára megremeg Jézus papja, akinek elvégre is egész gondolatvilágát, minden tehetőségét az örök élet perspektívájába kell beállítani és nem csodálhatja senki azt sem, hogy már magának ennek az egy kötelességnek tudatában lelkem súlyos aggodalmat érez és remegve gondolok arra, amikor Isten ítélőszéke előtt számot kellend adnom. De mert tiszta szándékainkat a jó Isten vezérel, gyengeségünket ő erősíti: bizom Istenben, hogy nem fogok megszégyenülni mindörökké, őt kérem és ő nekem is erőt ad jószándékaim keresztülvitelére, amint ezt igen tiszteletreméltó férfiak életök példájában beigazolv látjuk. Hisz ennek az ősi káptalannak a stallumait érényekben, érdemekben, dus tapasztalatokban oly jeles férfiak foglalták el a multban és foglalják el most is, hogy azok áldozatos nagylelkűsége nemcsak itt a mi szemünk előtt, hanem a messze távolban is világító példaként szolgálhat. Hü akarok maradni ehhez a tradícióhoz és itt ez előtt az oltár előtt, ahol 15 év előtt a püspök rám adta a miseruhát — *vestem sacerdotalem, per quam charitas intelligitur* — e sz. helyen ígérem, hogy azt a javadalmat, amelyet szeretett főpásztorom és az apostoli király kegyelméből elnyertem, a *charitas*, a *ker. felebaráti szeretet parancsa* szerint fogom használni. S ha a *charitas* nem is zár ki senkit, azt hiszem senki sem veheti rossz néven tőlünk, ha e tekintetben is követjük szent Pált, aki a galatákhöz írt levelében azt mondja: *Operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei* (Tegyünk jót mindenkivel, főképen pedig hitfeleinkkel). Aki hozzánk közelebb állnak, számíthatnak nálunk fokozottabb szeretetre; *segítsük egymást jósággal s jóban, imádkozzunk egymásért, hogy a mulandókban el ne vesszít-*

sük azt, ami örök. Segítsen meg bennünket erre a mindenható jó Isten!

Legvégül Te Deum volt, melyet Grócz Béla nagyprépost intonált.

Délben gróf Széchényi Miklós megyés püspök az új kanonokok tiszteletére ebédet adott, melyen a káptalan tagjai vettek részt.

Egy millió Nagyvárad hadikölcsön jegyzése.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Nagyvárad városa az első hadikölcsönből 200,000 koronát, a második hadikölcsönből szintén 200,000 koronát jegyzet. Tekintettel arra, hogy a többi városok összehasonlíthatanul magasabb összegeket jegyeztek s a hasonló városok között egy sincs, amely egy milliónál kevesebbet jegyezett volna, — Nagyvárad város jegyzése nem felelt meg annak az előkelő pozíciónak, amelyet Nagyvárad akár népesség, akár kultúra tekintetében elfoglal. — Viszont a városi tanács, amikor aránylag ily csekély összeg jegyzését hozta javaslatba, tekintettel volt Nagyvárad város igen sanyaru pénzügyi helyzetére s arra, hogy az elmúlt évet is félmillió deficittel zárta s pénzügyi tekintetben a legsötétebb jövő előtt áll.

A törvényhatóság tagjai közül sokan azonban úgy gondolkodtak, hogy Nagyvárad városának ebben a nehéz időben nagyobb összeget kell jegyezni a hadikölcsönből. Közbejött két pénzügyintézetnek: a nagyvárad-i Leszámitoló és Jelzálogbanknak és az Egyesült Biharmegyei Bank és Központi Takarékpénztárnak ajánlata Nagyvárad városához, amely szerint hajlandók a városnak 300,000 korona hadikölcsönt oly formán lombardirozni, hogy abból a városnak tekintélyes kamatnyeresége lenne.

A városi tanács az ajánlatot tárgyalván elhatározta, hogy újabb 300,000 korona hadikölcsön jegyzését javasolja a törvényhatóságnak s e célból rendkívüli közgyűlést hív egybe.

Tegnap tartotta meg Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlését.

Hlatky Endre főispán elnökle alatt igen kevesen voltak jelen a közgyűlésen.

Elnöklő főispán megnyitó beszédében kijelenti, hogy a polgármester kérelmére hivatva össze a rendkívüli közgyűlést, újabb hadikölcsön jegyzése tárgyában. Az bizonyos, hogy az ország veszedelemben van s ezzel szemben védi magát. Nagy áldozatot kell hozni, de az Isten megsegít bennünket. A háború sok kiadást igényel s az állam ezek fedezésére kötvényeket bocsát ki. A jegyzésre a határidő már lejárt, de a kormány meghosszabbította, tehát a szükség fenn áll. Ez vezette a tanácsot az újabb jegyzésre vonatkozó javaslat megfontolásánál. Nem tudjuk, mit hoz a jövő, lehet, hogy még újabb és nagyobb összegre is szüksége lesz az államnak. De hazafias kötelességünk mindent áldozni. Nagyvárad városa is utolsó fillérét is bizonyára fel fogja áldozni, ha arra szükség lesz. (Helyeslés.)

Ezután Bige József tb. aljegyző felolvasta a tanács előterjesztését, amely felemlíti, hogy tíz hónap óta vivják derék csapataink az élet-halál harcot Európa nagy hatalmasságaival. Kétszeres kötelességünk minden áldozatot meghozni, mikor fokozta a ve-

szedelmet, hogy egyik szövetségesünk ortámadással tör ellenünk. Ennek a világtörténelemben páratlan hitszegésnek megdöbbentő hatása alatt csak fokozódik a nemzet áldozatkésztsége.

Két nagyvárad-i pénzügyintézet a Leszámitoló és Jelzálogbank és az Egyesült Biharmegyei Bank és Központi Takarékpénztár megkönnyíteni óhajtván Nagyvárad városának újabb hadikölcsön jegyzését közösen 300,000 koronát ajánlott fel aként, hogy az első 3 hónapban 4 és fél százalék, a további időben 5 százalék kamatot fizet a város az összeg után, egyben a jutalékot is elengedik s az árfolyamot 97.20-al számítják. Ez az első évben 3180 korona hasznot hoz a városi pénztárnak.

Javasolja a tanács, hogy ezen ajánlat alapján újabb 300,000 korona 6 százalékos hadikölcsönt jegyezzen a város, a két intézetnél egyenlő arányban. A határozatot, tekintettel a sürgősségre, felebbezésre való tekintet nélkül hozza meg a törvényhatóság.

Dr. Friedländer Samu a javaslat ellen készült beszélni, de nem akar kritikát gyakorolni. A magyar nemzet létharcát vivja, fiaink vére hull; mi öregek már nem mehetünk harcolni, de az állam megkívánhatja, hogy a harcához szükséges eszközöket mind megadjuk. A kormány felhívását s Tiszát kritika nélkül követi most. Az állam kér tőlünk, uzsorakamatra, mert szüksége van rá, tehát most nem lehetünk szűkkeblűek. A város sem zárkozhat el a legnagyobb áldozattól sem, annál inkább, mert meg van a mód, hogy adjon minél többet, mikor ezt a városi pénztár megterhelhetése nélkül teheti. Hisz ha elvész a pénz, elvész a haza, elvész Nagyvárad is. Ha készpénzt kellene adni, az már számot tenne, mert nincs. Az első hadikölcsönél is Nagyvárad az utolsó volt a városok között. Ha most 600,000 koronát szavaznak meg, összesen a két hadikölcsön jegyzés egy millió lesz. Mi az oka, hogy Nagyvárad város tanácsa nem 600,000 korona jegyzését javasolja, mikor ennyit kinnálnak. Indítványozza, hogy az egész 600,000 koronát jegyezze a törvényhatóság és utasítsa a tanácsot a még szükséges 300,000 koronát hasonló feltételek mellett bárhonnán vegye fel.

Dr. Molnár Imre már 3 hónap előtt rámutatott, hogy Nagyvárad városa keveset jegyzet. Ha elvész az ország, úgy is elvész minden. Elismeri az első hadikölcsön jegyzésének sikerét, mikor egy milliárdon felül jegyeztek, de azt állítja, hogy ez csak egy kis töredéke volt a nemzeti erőnek. A pénzügyintézetekben 5 milliárd betét van összegyűjtve, a tartalék és más alapok is igen sokra rugnak. Mikor a haza sorsáról van szó, oda kell adni mindent; még ha elvész is az, ne tartsuk vissza s a 40 év alatt megtakarított milliárdokat adjuk oda mind. Amit csak lehet, szavazza meg Nagyvárad törvényhatósága. A két pénzügyintézet ajánlata szép, elismerést érdemel.

Rimler Károly kijelenti, hogy a tanácsot nem illeti a lesújtó kritika. Az indítványt a tanács számítások alapján tette, mert nem tudni, milyen viszonyok következnek. Így is 700,000 koronára rug a város jegyzése. Az utóbbi évek rossz gazdasági viszonyai után ne csudálják, ha tartózkodó a tanács. Az igaz, hogy egy évig biztosítva van a kamat, de azutánra teljes sötétség van. Rátér arra,

hogy az egyik pénzintézet csak 150,000 koronáig tette ajánlatát, tehát ha 600,000 koronát szavaznak meg, hatalmazzák fel a tanácsot, hogy a még hiányzó 150,000 koronát elkerithesse.

Juricskay Barna tanácsnok szólott ezután a kérdéshez. A tanácsban ő javasolta a 600,000 korona megszavazását, de kisebbségben maradt. Fejtegeti a lombardirozás előnyeit, amelyből a városnak tetemes haszna lesz. Kimutatja, hogy ha egy év után ráfizetne is a város, ezt az első évi haszonból teheti, tehát a városi pénztár nem veszít. Most oda kell adni mindent, mert létünk forog kockán s példát kell mutatnunk azoknak, akik tehetik, hogy áldozzanak, mikor a baza veszélyben van. Biztos tudomása van, hogy a Lészámítoló és Jelzálog Bank kész az egész 450,000 koronát is a város rendelkezésére bocsátani. Ajánlja a 600,000 korona megszavazását, hogy Nagyvárad város hadikölcsön jegyzésére egy millió korona legyen.

Dr Molnár Imre indítványozza, hogy a szükséges összeg bárhonnán való beszerzésére hatalmazzák fel a városi tanácsot.

A közgyűlés fellebbezés kizárásával 600,000 korona jegyzését elhatározta s felhatalmazta a tanácsot a szükséges összeg beszerzésére.

Jegyezzünk hadikölcsönt!

Irta Kereszty Kornél, a Magyar Ált. Hitelbank nagyváradai fiókjának főnöke.

Mindenki tehetsége szerint használja ki a még hátralevő 3 napot a hadikölcsön jegyzésére. Az egész világ szemé rajtunk függ, s ádáz ellenségeink, mint hű szövetségeseink feszülten lesik pénzügyi erőnk, közegészségi ellentállóképességünk mikénti megnyilvánulását.

Meg kell mutatni a haza minden itthonmaradt fiának, hogy méltó testvére a harc-téren emberfölötti erővel küzdő esodálatraméltóan elszánt harcosainknak.

A világtörténelem ezen nemzeteket el-sópró, új világokat teremtő napjaiban, melyek elnémitották az örökös pártpolitikai ádáz küzdelmeket, a társadalmi osztályok között fennállott válaszfalakat ledöntve, eiktüntették a szociális különbségeket s a nemzet minden igaz fiát egyetlen szent cél szolgálátába, az ezeréves haza védelmére állították, ne találtassék orosztverő Kárpátok honában egyetlen itthonmaradt polgár sem, aki bünsözönnyel távol marad filléreivel a haza oltárától.

Át kell éreznünk mindnyájunknak, hogy a hazának e sulyos pillanatokban szüksége van minden anyagi, erkölcsi és szellemi erőre.

Amint harkészségünk a háboru 10 havi tartama alatt folyton erősödött, joggal nőtt hitünk gazdasági erőnkben, pénzügyi teljesítőképességünkben. Az események igazolják erősségünket, s törhetlen hittel kell biznunk a győzelemben.

Vegyünk lelkesítő példát bámulatraméltó szövetségeseink nemes áldozatkészségéről, tántorithatlan elhatározottságáról, kitartásáról, s tegyük magunkévá az ő határtalan önbizalmát, a diadalban való áthatatos meggyőződését.

Magunhnan adunk, ha jegyezzük a hadikölcsönből. Hiszen annak eredménye a mienk marad, a belföldön használtatik föl közgazdasági életünk alimentálására s visszatérül a gyárosnak, iparosnak, megrendelések, vállalkozóknak megbizások formájában,

kereskedőknek az üzleti forgalom útján, gazdának, bérlőnek, termények, állatok előnyös értékesítése révén.

Minden gazda, bérlő, aki terményeit, állatait a háboru következtében a normális ár többszörösén értékesíti, minden gyáros, iparos, kereskedő, vállalkozó, aki a háboru folytán eddig nem álmodott fényes üzleti eredményekhez jutott, jól gondolja meg, hogy az elért anyagi eredményeket csakis a háboru sikeres befejezése esetén élvezheti zavartalanul s az ellenség legyűréséhez, a becsületes békéhez csakis a hadikölcsön sikere vezet, mert a győzelem kivívásához, majdnem oly fontos az anyagi eszközök megszerzése, mint a harc-téri sikerek.

Hazánk eddig a külföldre volt utalva nagyobb kölcsönfelvételénél. Az első hadikölcsön imponáló sikere, — midőn a polgárság milliói elementáris erővel megnyitkozó készséggel több mint egy milliárdot adtak a megtámadott haza rendelkezésére és megteremtette pénzügyi függetlenségünket a külföldtől. Az eddig már beérkezett jelentések kétségtelenné teszik, hogy a második hadikölcsön eredménye, — jobb pénzügyi állapot, kedvezőbb harc-téri helyzet közepette, — miben sem fog elmaradni az első mögött s vele gazdasági önállóságunk további megerősítését vivjuk ki.

A Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjánál ujabban a következő jegyzések történtek:

Radu Demeter gör. kath. püspök 5000 koronával emelte jegyzését a „Bihoreana” útján.

Száhlender Károly, Nagyvárad 10000 koronával emelte 30000 koronára.

Hat község kizsagdái 25500 K.

Leitner Márton, Nagyvárad 10000 K.

Heilbron Jakab 10000 K.

Heimann Lipót és társa r.t. Nagyvárad 15000 K.

Káptalani alapítványok további 12200 K.

Lovag Wertheimstein Alfréd 15000 K.

Csapó Lajos Nagyvárad 8000 K.

Dr Popovics Miklós 4000 K.

A következő vidéki pénzintézetek saját részükre jegyeztek:

Első gyulavárosi takarékpénztár, Gyula 20000 K.

Füzesgyarmati takarékpénztár részvénytársaság 20000 K.

Nagyszalontai takarékpénztár r.t. 50000 korona.

Zsibó és vidéke takarékpénztár r.t. Zsibó 10000 K.

Békéscsabai takarékpénztár egyesület, Békéscsaba 250000 K.

Békési takarékpénztár, Békés 25000 K.

Békésmegyei takarékpénztár egyesület, Gyula 200,000 K.

Békésszentandrás takarékpénztár r.t. B.-Szentandrás 130,000 K.

Komádi takarékpénztár r.t. Komádi 10000 korona.

Tenkei takarékpénztár részvénytársaság Tenke 20000 korona.

Középszolnokmegye zilahi takarékpénztári r.t. Zilah 40000 K.

Belényesi népbank r.t. Belényes 10000 korona.

Orosházi takarékpénztár, Orosháza 95000 korona.

Tisza István a királlynál. Bécsből jelentik: Tisza István gróf ma délelőtt Burián István báró külügyminiszterrel tanácskozott, ezután hosszabb kihallgatáson volt a királlynál.

Fehérneműt a sebesülteknek!

A sulyos sebesültek beszélnek, hogy mikor véres sebbel, lázban égő testtel s legtöbbször felismerhetlenségig elviselt fehérneműikkel kórházba érkeznek ott megmosdatják és tiszta fehérneművel ellátják őket, egészen újjá születve érzik magokat és ezért a leghálásabbak.

A fehérneműek előállítására, a szükséges párnák beszerzésére a Vörös-Kereszt egyesület válaszmánya mintjárt a háboru kezdetén bizottságot szervezett, melynek vezetését Pallay Lajosné urnő vállalta el, aki a jelenkező urhölgyek segítségével ezideig fáradhatlan buzgalom és kitartással mintegy hatezer darab párnát és 56 ezer darab fehérneműt bocsájtott a kórházak rendelkezésére.

Sajnos, hogy a kórházak szükségletével, a sebesültek szaporodásával a hölgyközönség érdeklődése nem áll arányban s kevés az anyag és munkaerő! Sokan, kik kezdetől fogva részt vettek a munkában — a sok gépeléstől már lefogytak, kigyengültek; másokat a gyász és bánat, vagy különböző családi bajok vontak el a segítségtől, ezeket pihent erőknél kellene felváltani, különösen most, a mikor az újabb hadüzenet a háboru lángját még magasabbra szította s a sebesültek számát szaporítja.

A Vörös-Kereszt Jobbkéz osztálya nevében Pallay Lejosné urnő kéri Nagyvárad hölgyeit, hogy a kinek szabad ideje van, menjen naponként 1—2 órára a fehérnemű-osztályhoz (Törvényszéki-épület földszint 25 szám) segíteni az irtalmas munkában. Menjenek azok is, kik a fehérneművarrásban kevésbé jártasok, egyszerűbb munkát ők is végezhetnek, de sok más oly munka is kerül ott elő, melynél minden kis segítség és jó akarat értékesíthető.

Ilyenek például a kórházak részére küldött könyvek, fehérneműk sortirozása, eladásra szánt muskátli csokrok készítése, a melyekből már közel négyezer korona bevétel volt s a melyekből vidékre is sokat rendeltek; tervbe van azután véve maradék himzések, csipkék, selymek felhasználásával nagy szabású tárgy sorsolás, jelmezek gyermek felvonuláshoz fehér rózsákat kell készíteni és sok más tenni való is volna, úgy hogy mindenki meg találja egy kis jó akarrattal munkakörét.

Kéri továbbá Pallayné a hölgyeket, hogy mivel a kezdetől fogva használt fehérneműk, párnahajak már elnyűttek, a háztartásukban nélkülözhető selejtes asztal és ágyneműeket, női s férfi fehérneműket, harisnyákat kimosva juttassák el a munkahelyre, a hol azokat átalakítják és kijavítják.

Kéri, hogy fehér vagy színes maradékokból otthon is készítsenek a hölgyek zsebkendőket, mert a szegény szenvedők verejtékes arcának letörlésére zsebkendő sincs elég!

Kéri végül a Jobbkéz osztály a közönséget, hogy könyvek, s különösen német könyvek küldésével juttassa a sebesülteket szórakoztatáshoz; a magyar nyelvű sebesült ismerősei, rokonai révén könnyebben jut olvasmányhoz, mint a német, akinek legtöbbször ismerősei nincsenek s közönségünk támogatására fokozottabban rászorul!

x Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

Jegyezzen minden igaz magyar ember a nemzeti kölcsönre

Szurmay tábornok honvédjei.

Diadalmas bevonulás Drohobycba. — Az égő nafta források. Vidám élet a visszahódított Drohobycban.

— Saját tudósítónktól. —

Kilenc hónapi távollét után, amelynek perceit és óráit a nagy világháború szédületes eseményei tették emlékezetessé és színessé, hazajött Nagyváradra K. József, aki mint a Surmay-féle hadsereg-csoport törzséhez beosztott távirtdavezető hadnagy egyenesen Drohobycból érkezett meg családjának látogatására. Tudósítónk felkereste K. Józsefet lakásán, aki a következő élményeit mesélte el:

— A háború kezdete óta teljesített szolgálattal K. József. Először a déli harctéren volt majd Lemberg alá vezényelték fel. Innét vonultak vissza Litzkon keresztül Homonnára, amikor Terstyánszky tábornok IV. hadtestéhez nyert beosztást. Mindezen alkalmakkor mindig a hadsereg törzsek tartálék táviró osztagait vezette 12 katonai tisztviselővel.

Részt vett Terstyánszky tábornok valamennyi harcaiban. Nemsokára innét is áttették és Surmay tábornok szinmagyar, honvédekből álló hadseregcsoportjához került. Surmay tábornok, miután az uszoki szorosnál oly győzelmesen leverte az orosz zűrt és Gorlicénél a legutóbbi fényes lendületű és bámulatos tökéletességű offenzívánk áttörte a hatalmas orosz frontot, az uszoki szorostól indult el seregével, a daliás honvédekkel, hogy az uszoki szorostól 180 km-re fekvő fontos Drohobycot elfoglalja.

Milyen rohamos volt az előretörés az uszoki-szorostól és mily feladatott rótt a távirás osztály vállaira az előrenyomulás a távirda és telefon állomások kiépítése folytán, ezt a legszebben bizonyítja az a tény, hogy a Surmay-féle hadsereg csoportja a 180 kilométeres utat csak 3 nap alatt tette meg.

Megkönnyítette az előrenyomulást az, hogy a munició pótlás a katonák részére a legtökéletesebb és leggyorsabb volt.

Drohobyc elfoglalása egy és félnapi küzdelem után megtörtént és a győzelmesen bevonuló Surmay-honvédeket, az oroszok uralmát már hat hónapja nyögő lakosság kitörő extázissal és örömrivalgással fogadta. A lakosság színes kendőket és nemzetiszínű zászlókat lengetett a diadalmas honvédek felé. Mikor a Rákóczi-induló hangjai mellett a katonaság a főutcán végig vonult és a ragyogó nap fénye font gloriát a magyar honvédek homloka köré, az ablakokból a nők, gyerekek virágokat szórtak a csukaszürke hősök tovagyíró csapatára.

Maga a város nem sokat szenvedett az orosz uralom alatt. Nem pusztítottak és nem raboltak az oroszok. A házak és a középületek mind teljes épségben voltak, csupán csak a városháza égett le és egyik templom tornya.

A polgári lakosság a bevallásuk szerint nyugodtan és békében élt az orosz uralom alatt. Igaz, hogy ezt nem adták hiába, mert hetenként kétszer kellett az előre megállapított hadiadót részletekben beszedni, mint a csendes békedíjat.

Drohobyc és Borisláv között igen nagy értékű nafta források és petroleum tartályok vannak. Ezek talán a legdusabb és legjövődélmezőbb petroleum telepei voltak Galiciának. A hirtelen jött offenzíva hatása alatt az oroszok pánikszerűen menekültek ezekből a helységekből, mégis idejük volt arra, hogy mintegy 30—40 petroleum tartályt felrobbantsanak. Mikor a magyar csapatok bevonultak Drohobycba már messziről tüzvörösen világítottak az égő petroleum tartályok felhőkbe csapkodó lángjai.

Az oltásra persze gondolni sem lehetett és még talán hetek telnek bele, míg a tűz elalszik.

Szerencsére az oroszok a petroleum-tartályok legnagyobb részét nem tudták már felrobbantani és így óriási károktól mentették meg Galiciát. A kár, amely a 30—40 petroleum-tartály elégetéséből származott, meghaladja a 40 millió koronát.

A városban mihelyt a magyar honvédek bevonultak, mindjárt vidámmá és derűssé lett az élet. Megnyitak az összes kávéházak, magyar nótáktól lettek egyszerre hangosak a város utcái és nem egyszer megtörtént, hogy egy-egy felvirágozott magyar honvéd nyakába borult valamelyik hálaltel szívű drohobyci civis. A lakosság ellátta a katonákat mindenféle jóval, amit gazdagon és bőségesen adott az elmekült oroszoknak zsákmányul maradt nagy élelmiszer készlete. Volt mindenféle onnivaló ezek között, természetesen, mert Drohobyc élelmiszeri középpont volt. Csak a kenyeret nem lehetett megenni, mert borzasztó savanyu volt.

Nemcsak az élelmiszer készlet maradt zsákmányként a bevonuló sereg kezében, hanem az összes drohobyci kórházakban levő orosz sebesültek, a legnagyobb részét főrangú ápolónőkkel és orvosokkal együtt ott maradtak két hónapi orosz uralom üzenete képen.

Az olasz háború kitörését a bevonulás utáni második nap hozták a legénység tudtára.

Semmi enuciót sem váltott ki ez a honvédek szívéből, amerre csak ment az ember és akitől csak kérdezte:

— Mi lesz Olaszországgal, mindenki azt felelte:

— No majd megrakjuk azt a semmire kelő, pulyiskás népet.

x **Szeplő-májfolt** ellen megbecsülhetetlen az **YPO** krém és szappan, mely eltünteti a ráncokat, miteszereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13—02.

* **Kiadó** a Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara épületében (Teleki-u. 11.) egy garçon lakás és az alagsorban egy műhelyhelyiség, azonnal.

Szombaton nem örülnek.

A mezőtelegdi lisztbotrány.

Az ország lakosságának hatósági uton kenyérrel, illetve liszttel való ellátása eddig mindenütt a legnagyobb rendben ment végbe. Ha valahol valami jelentéktelen akadály volt, az egyedül a szállítás nehézségei folytán állott elő. Mikor azonban valahova már megérkezett a gabona, akkor a legpontosabban történt meg az őrlés és a liszt kiosztás.

Pénteken éppen ezért ugyancsak szokatlan és meglepő dolgok történtek Mezőtelegden. A lakosságunk elfogyván a liszt készlete a község házára mentek fel, ahol a községi jegyzőtől kértek lisztet. Gaál községi jegyző nyomban kocsira ült és megfelelő szekerekkel Fugyivásárhelyre utazott. Mezőtelegd részére ugyanis a fugyivásárhelyi Sternberg malom teljesíti az őrlést.

Mikor a községi jegyzők megérkeztek Fugyivásárhelyre, a malomban nagy meglepetésükre kijelentették, hogy nem adnak lisztet. A malom azt a kifogást tette, hogy a mezőtelegdiek nem hoztak elegendő pénzt magukkal, de különben sem adhatnák ki a lisztet, mert péntek lévén, szombaton a malom nem őröl, most tehát nem adnak ki lisztet. A mezőtelegdiek kénytelenek voltak liszt nélkül, üres szekerekkel hazatérni.

Amilyen egykedvűen fogadták a dolgot a férfiak, oly zúgolódással vették a nők. Az asszonyok legnagyobb része ugyanis már kovászt is tett és sütni akart. A kenyér nélkül maradt asszonyok előbb a férfiak ellen keltek ki. Mikor azonban rájöttek, hogy a férfiak egyáltalán nem hibásak, dühökben a mezőtelegdi lisztkereskedéseknek akartak menni. Az asszonyok tömegekbe verődve megtámadták a legközelebbi Lindenfeld-féle üzleteket és annak kirakatát bevették.

A veszedelmessé vált helyzetben a csendesség teremtett rendet. A történeteket nyomban jelentették a központi főszolgabírósnak, ahol azonnal intézkedtek a bajgyökeres orvoslása iránt. A főszolgabírói hivatal szigorúan utasította a malom vezetőit, hogy minden kifogás nélkül teljesítsék a mezőtelegdiek kérelmét.

A malomban hatott a szigorú fellépés. A mezőtelegdi községi jegyző visszament Fugyivásárhelyre és ott amennyi lisztet tudott szerezni, azt magával vitte. Természetesen sokkal kevesebb lisztet kapott, mint amennyire szükség volt, de mégis kielégítette a lakosságot. Este fél tíz óráig tartott az előjárás a liszt kiosztása.

Ez az eset az egész országban első, hogy a liszt miatt kellemetlenség fordult elő. Itt is azonban nem a liszt hiány volt az oka, hanem mert a malom alkalmazottainak halvány fogalmuk sincs a háború támasztotta követelményekről.

Tudomásunk szerint a vasárnapi munkaszünet ma is fel van függesztve, akkor pedig a szombat sem kivétel. Vagy ha ünnepelni akarnak a malomban, akkor nem kell közszállítási vállalkozásokba belemenni. De mert a malom szombaton nem őröl, ezért egy község lakosságának nyugalma megzavarni mégsem lehet.

Reméljük, hogy a malom tulajdonosa nem tud a történetekről és a jövőben intézkedni fog, hogy hasonló esetek ne forduljanak elő.

A „garancia-törvény.”

Mostanában sok szó esik az olasz garancia-törvényről, mely állítólag a pápa szabadságát volna hivatva biztosítani az olasz államban. A gyakorlati élet megmutatta, hogy ez a „garancia-törvény” semmiféle garanciát sem jelent. Az alábbiakban érdekesnek tartjuk az Egyházi Közlöny nyomán a hirhadt garancia-törvényt, mely nálunk alig ismeretes, egész szövegében közölni.

Törvény a pápa és a Szentszék kiváltságairól és az állam és az Egyház közt való viszonyról, 1871. május 13.

II. Viktor Emanuel Isten kegyelméből és a nemzet akaratából Itália királya
A szenátus és a képviselőház elfogadták.
Szenteltették és kihirdették, amint következik.

I. Cim.

A pápa és a Szentszék kiváltságai.

1. cikk. A pápa személye szent és sértetlen.

2. cikk. A pápa személye ellen való merénylet és az erre való felhívást ugyanamint büntetésekkel sújtják, amelyek a király személye ellen való merényletre és az erre való felhívásra állapították meg.

Közvetlenül a pápa személye ellen szóval vagy tettel, vagy a sajtóról szóló törvény 1. cikkelyében jelzett eszközök által elkövetett nyilvános sértést és bántalmat ugyanamint törvény 19. cikkelyében megállapított büntetéssel sújtják.

A vallási dolgokról való vitatkozás teljesen szabad.

3. cikk. Az olasz kormány a királyság területén a pápát szuverén tiszteletjelekön részesíti és megtartja a katolikus szuverének által elismert tiszteleti előjogokat.

A pápának joga van személye és palotájának megőrzése végett megfelelő számú testőrséget tartani, anélkül azonban, hogy ez kárára volna a királyság fennálló törvényeiből e testőrségre nézve eredő kötelezettségnek és köteletségnek.

4. cikk. A Szentszék javára 3.225.000 lira évi járadék van javadalmazásként fenn tartva.

Ezzel az összeggel, amely ugyanaz, mint az egyház állami költségvetésében a „Szent apostoli paloták, Szent Kollégium, egyházi kongregációk, államtitkárság és a külföldön való diplomáciai szolgálat” cím alatt előirányzott összeg, fedezetnek tartatik a pápa ellátása a Szentszék különböző egyházi szükséglete, az apostoli paloták és hozzátartozó részeknek rendes és rendkívüli jókarban való tartása és őrzése; az előbbi cikkelyben említett testőrség, valamint a pápai udvarhoz tartozó személyzet fizetése, nyugalmazása és nyugdíja és más esetleges kiadás; nemkülönben a hozzátartozó múzeumok és a könyvtár rendes jókarban tartása és őrzése és azok fizetése, díjazása és nyugdíja, akik ott alkalmazva vannak.

A fenti javadalmazás a közhitel nagy könyvébe mint a Szentszék örökös és elidegeníthetetlen évjáradéka lesz beírva; a Sedis vacantia ideje alatt folytatódik e javadalmazás kifizetése, hogy a római Egyház ebben az intervallumban fedezhesse saját teljes szükségletét.

A javadalmazás adómentes és mentes minden állami, községi és tartományi terhektől és abban az esetben sem lehet csökkenteni, ha az olasz kormány később elhatározná, hogy a saját terhére elvállalja a múzeumok és a könyvtárak költségét.

5. cikk. A pápa az előbbi cikkelyben megállapított javadalmazáson kívül folytatja a vatikáni és lateráni apostoli paloták használatát, valamennyi hozzávaló és vele összefüggő épületével, kertjével és telkével, továbbá a castelgandolfoi villával és minden vele kapcsolatos hozzátartozandóságával.

Az említett épületek, a villa és telkek, hasonlókép a múzeumok vagy az ott levő művészeti és archeológiai gyűjtemények elidegeníthetetlenek, mentesek mindennemű adótól vagy tehertől és a közhaszon céljából való kisajátítástól.

6. cikk. A pápai szék üresedése esetében semmiféle bírói vagy politikai hatóság semmiféle okból nem akadályozhatja és korlátozhatja a bibornokok személyes szabadságát.

A kormány gondoskodik arról, hogy a konklave és az ökumenikus zsinatok gyűléseit semmiféle külső erőszak ne zavarja.

7. cikk. A Szentatyá engedélye nélkül semmiféle állami tisztviselő vagy rendőr hivatalos ténykedés teljesítése végett nem léphet be a palotákba és a pápa állandó vagy ideiglenes tartózkodásának helyébe, vagy oda ahol konklave vagy ökumenikus zsinat ülészik.

8. cikk. Tilos a tisztán lelki ügyekkel foglalkozó pápai hivatalokban és kongregációkban szemlélt, kutatást tartatni és iratot, okmányt, könyvet vagy jegyzéket lefoglalni.

9. cikk. A pápa teljesen szabad lelki hivatása valamennyi funkciójának teljesítésében és abban, hogy Róma bazilikáinak és templomainak kapujára kifüggesztheti fentemlített hivatásának valamennyi aktáját.

10. cikk. Azok a papok, akik hivatalos minőségben résztvesznek Rómában a Szentszék lelki kormányzó aktáinak készítésében, emiatt semmiféle bírói vagy rendőri eljárással nem zaklathatók és nem vonhatók felelősségre.

Minden külföldi személy, aki Rómában egyházi hivatalt tölt be, a királyság törvényeinek erejénél fogva az olasz állampolgárt megillető személyi biztosítékokat élvezi.

11. cikk. A külhatalmak Őszentségénél levő követei a királyságban mindama előjogokat és mentelmeket élvezik, amelyek a nemzetközi jog értelmében a diplomáciai képviselőket megilletik. (Ezt sérti meg most az olasz kormány.)

Az ellenük elkövetett sértésre azt a büntetést terjesztik ki, amely az olasz kormányánál levő külföldi képviselők ellen való sértésért jár.

A királyság határában belül Őszentségének a külhatalmaknál levő követei számára ugyane jog szerint való előjogok és mentelmek biztosítottak, amikor küldetési helyükre utaznak vagy onnan visszatérnek.

12. cikk. A pápa az olasz kormány bármiféle beleavatkozása nélkül szabadon levelezhet a püspökökkel és az egész katolikus világgal. (Most ezt is megsérti az olasz kormány.)

E célból megengedték neki, hogy a Vatikánban vagy más rezidenciában posta- és táviróhivatalokat állíthasson fel maga által választott hivatalnokokkal.

A pápai postahivatal zárt csomaggal közvetlenül érintkezhetik a külföldi postai közvetítőhivatallal és viszont, vagy az olasz hivatalnak adhatja át közvetítés végett. A pápai hivatal által lebélyezett sürgöny és levél az olasz területen mindkét esetben minden adótól és tehertől mentes lesz.

A pápa nevében küldött futárok a királyságban egyenrangúak a külföldi kormányok titkos futárjaival.

A pápai táviróhivatal az állam költségén össze lesz kötve a királyság távirati hálózatával.

E hivatal hiteles pápai minősítéssel feladott sürgönyeit az állami táviratok részére megállapított előjogokkal fogják fogadni és díjmentesen továbbítani.

Ugyanezt az előnyt élvezik a királyság bármelyik táviróhivatala részéről a pápa sürgönyei vagy az ő rendeletére irt sürgönyök, ha a Szentszék bélyegzőjével elvanak látva.

A pápához küldött sürgönyök mentesek a címzett terhére kiszabott díjaktól.

13. cikk. Róma városában és a szuburbikárius székhelyeken levő szemináriumok, akadémiák, kollegiumok és más katolikus intézetek továbbra is kizárólag csak a Szentszék től függenek anélkül, hogy a királyság iskolai hatósága bármiképp ügyeikbe beavatkoznának.

II. Cim.

Az egyház és az állam viszonya.

14. cikk. Megsemmisítették a katolikus klerus tagjainak gyűlésezési jogára vonatkozó minden különleges megszorítás.

15. cikk. A kormány lemondott a szicíliai apostoli legációra való jogáról, valamint lemondott az egész királyságban nagyobb beneficiumokra való kinevezési és javasló jogáról.

A püspököktől nem kívántatik meg, hogy esküt tegyenek a királynak.

A kisebb és nagyobb javadalmak nem adományozhatók olyanoknak, akik nem polgárai a királyságnak, kivéve Rómában és a szuburbikárius egyházmegyékben.

A királyi patronátus alatt levő javadalmak adományozása körül semmiféle újítás nincs.

16. cikk. Ertöröltetik az exequatur és a placetum regium és az egyházi hatóság rendelkezéseinek kihirdetésére és végrehajtására vonatkozó egyéb beleegyezési nyilatkozatok a kormány részéről.

Azért amennyiben ez nincs részleges törvénnyel más módon szabályozva, amint az a 18. cikkelyben foglaltatik, továbbra is az exequatur és a placetum regium alatt maradnak az egyházi hatóság amaz intézkedései, amelyek az egyházi javak rendeltetését és a nagyobb és kisebb javadalmak adományozását illetik, kivéve a római és a szuburbikárius egyházmegyék püspöki székét.

Ervényben maradnak a polgári törvényeknek az egyházi intézetek létesítésére és fentartására valamint vagyonuk elidegenítésére vonatkozó rendelkezései.

17. cikk. A lelki és disciplináris dolgokban nincsen megengedve az egyházi hatóságok végzése ellen való panasz és felebezés és nincs elismerve és megengedve azok végrehajtásának kényszereszközzel való foganatosítása.

A polgári hatóság jogkörébe tartozik úgy a fentiek, mint az egyházi hatóság egyéb végzése jogi következményeinek az eldöntése.

Ezért az ilyen végzések hatástalanok, amennyiben ellenkeznek az állami törvényekkel vagy a közrenddel, vagy sértik a magánosok jogait és a büntető törvények hatáskörébe tartozva, vétséget képeznek.

18. cikk. Későbbi törvény fogja szabályozni, ami az országban levő egyházi vagyon ujjaszervezésére, megtartására és igazgatására vonatkozik.

19. cikk. Mindamaz ügyekben, amelyek a jelen törvény tárgyát képezik, hatályukat veszti az eddig érvényes intézkedések, amennyiben e törvénnyel ellenkeznek.

Elrendeljük, hogy ez a törvény az állam pecsétjével megerősítve besoroztassék Italia törvényeinek és rendeleteinek hivatalos gyűjteményébe, megparancsolva mindenkinek, hogy ezt megtartsa és másokkal is, mint állami törvényt megtartassa.

Kelt Turinban, 1871 május 13-án.

Viktor Emanuel

De Falco

C. Lanza	E. Ricotti
E. Visconti-Venosta	C. Acton
C. De Falco	S. Castagnola
Quintino Sella	C. Cadda
C. Correnti	

x Mindennemű molyirtó szerek és fertőtlenítő cikkek legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

HIREK

Urnája.

A katolikus egyház ma, esütörtökön ünnepli a legméltóságosabb Oltáriszentség szerzésének emlékeztétét. Az egyház nagy fényvel üli meg e napot; diadalmenetben hordozza körül az Oltáriszentséget, az ostyaszine alá rejtett Üdvözítőt. Ez ünnep Nagycsütörtökről van áttéve a mai napra, mert az öröm nem illenék bele a nagyheti gyász komor hangulatába.

A lat. szert. székesegyházban ma reggel 8 órakor kezdődik az ünnepélyes szent mise, melyet gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök végez. Az evangélium után a szent beszédet Spett Gyula kanonok fogja tartani.

Kedvező idő esetén az egyházi környezet kivonul a templomból az Oltáriszentséggel, a Káptalan-soron és a rezidencia kapujában felállított lombsátorokhoz, amelyeknél egy-egy evangéliumot olvasnak fel. A körmenetet a megyéspüspök vezeti. Az ünnepély fényének emelésére diszszázad vonul ki a zenekarral.

A szent mise alatt a 70. gyalogezred zenekarával megerősített székesegyházi ének- és zenekar a következő egyházi zenedarabokat adja elő:

Brosig: Ecce Sacerdo.
Bibl: Ünnepi mise.
Mozart: Aveverum corpus.
Cherubini: O salutaris hostia.
Zsaskovszki: Te Deum.
Belzsnay: Tentum ergo.
Dolegni: Antiphonák.

A Szent László templomban vasárnap tartják meg az urnapi ájtatosságokat és a körmenetet.

*** Legfelsőbb elismerés.** A király megparancsolta, hogy *Stochmal* József 37. gy. e.-beli századosnak és *Batta* Béla 19. táb. tüzérezredbeli főhadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásának elismerésül a legfelsőbb dicsérő elismerés tudtul adassék.

*** Kongregációi élet.** Az Urnök Mária Kongregációja ma d. u. 5 órakor, az Urak Mária kongregációja este fél 7 órakor tartják rendes összejövetelüket.

*** Közigazgatási bizottsági ülés a városnál.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága a mai ünnep miatt holnap, pénteken, június 4 én délután 3 órakor tartja meg június havi rendes ülését.

*** Az új karánsebesi képviselő.** *Baumgartner* Emil bárót Karánsebesen munkapárti programmal megválasztották képviselőnek.

*** A fegyelmi választmány ülése.** Biharvármegye fegyelmi választmánya 4-én délután 3 órakor tartja meg ez évnegyedi ülését. Az ülésen az időközi fegyelmi ügyeket intézik el.

*** Új prépost.** A király *Matyasz* Tivadar munkási gör. kath. székesegyházi kancnoknak a sághai címzetes prépostságot adományozta.

*** A Népszövetségi Hitelszövetkezetben,** tekintettel a mai ünnepekre, a befizetések nem ma, hanem holnap, pénteken d. u. 2-6-ig eszközöltnének.

* Növekszik a vármegye hadi árvaalapja.

Az árvaért még mindig nem akar a társadalom szíve eléggé megmozdulni. Biharvármegye hadi árva-alapja eddig 39 korona volt. Azt is Amerikából küldte be egy kivándorolt honfitárs. Azóta egy állapotban volt az összeg. Tegnap aztán szaporodott 25 korona 80 fillérrel. És ezt az összeget sem a katonai szállítók adták, oh nem! Egyszerű dohány munkások gyűjtötték össze 10 és 20 fillérenként *Ermihályfalván*. A pénzt tegnap küldték be *Verner* Kálmán árvaszéki elnökhöz. Az árvaszéki elnök első sorban a beváltó hivatal vezetőségének mondott köszönetet, amiért jó példával járt elől a gyűjtés megindításában. Majd igen meleg köszönetet mond az elnök a hazafias érületű munkásoknak is, akik filléreikkel igyekeztek hozzájárulni ahhoz az alaphoz, melyből tudja hány árvát lesz hivatva a hatóság neveltetni.

* Hol kell felajánlani katonai fegyvereket?

A hadügyminiszteriumhoz számtalan kérdezősködés érkezik be a tisztek, katonai hivatalok és magánosok részéről, hogy a hadvezetőség nem kívánja-e a birtokukban levő katonai fegyvereket hadi célokra átvenni. Különösen azon *Wernl* kézi tüzfegyverek ajánlatnak fel átvételre, amelyek az utóbbi években díszítési célokra szereztettek meg. A hadügyminiszteriumnak nem áll módjában az ilyen kérdezősködésekre és ajánlatokra felelni, azért az illetők helyesen teszik, ha ezen kérdésben a legközelebbi katonai hatósághoz fordulnak.

* Biharvármegye a múlt hóban

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartott ülést, melyen *Miskolczy* Ferenc főispán elnökölt. Az ülésen *Fetser* Antal győri püspök helyett a fegyelmi választmányba *Karácsonvi* János kanonokot választották be. Az előadói jelentések közül legfontosabb volt a pénzügyigazgató jelentése. Eszerint a vármegyében a múlt hónapban több adót fizettek be mint a múlt év hasonló időszakában. Az alispáni jelentésben bemutatta az előadó, hogy a kórház ápolási díját a miniszter 2 korona 04 fillérben állapította meg. Végül bemutatták azt a miniszteri kiratot is, amelyet a tanítóknak a közigazgatásnál való igénybevétele tárgyában intézett a miniszter a vármegyéhez.

*** Nem szállítanak fát a vármegyének.** Biharvármegye részére minden évben rendszeres szerződéses fatereskedő szállítja a tüzelő fát. Eddig minden akadály nélkül történt a szállítás. Most azonban pár hét óta *Friedmann* és *Schwarz* szerződéses szállító a tisztviselőknek, akiknek pedig szintén köteles fát szállítani, megtagadta a rendelések beszállítását. A kereskedők kijelentették, hogy csakis 14 koronáért hajlandók fát szállítani. A szerződés értelmében pedig 9 K egy méter fa ára. A tisztviselőket kellemetlenül lepte meg a kereskedő kijelentése, de győzre nem tettek semmit ellene. Tegnap aztán nemcsak a tisztviselők, de a vármegye sem kapott fát. *Friedmann* és *Schwarz* kereskedők ugyanis beadványt intéztek a törvényhatósághoz, amelyben tudatják, hogy nem hajlandók tovább is szállítani a faszükségletet. Egyben kérik, hogy emelje fel a vármegye a fa árát 50 százalékkal és ezért az árért tovább is teljesítik kötelezettségüket. Nem remélhető, hogy a törvényhatóság teljesíti a kérést, merl hiába is teljesítené, a miniszter ugyanis elutasítaná. Ha a kereskedők nem hajlandók szerződéses kötelezettségüknek eleget tenni, az óvadékokból fogják levonni a megfelelő kártérítést.

* Beiratások a főreáliskolában.

A helybeli áll. főreáliskolában a beiratások f. hó 3-án reggel 8-12 óráig lesznek a főreáliskola épületében (az igazgatói irodában). Az első osztályba iratkozóak a következő okmányokat tartoznak felmutatni: születési bizonyítványt, a negyedik elemi iskola elvégzéséről szóló bizonyítványt, himmlőoltási bizonyítványt. A többi osztályba a tanulók a mult tanévi bizonyítvány alapján vétetnek fel. A beiratásnál fizetendő díjak összege 16 korona. A beiratkozóak valamennyien a szülők vagy a gyám kíséretében tartoznak megjelenni. Az igazgatóság.

*** A mészárszékben.** A mészárszékben nagy szörnyűkódással kérdi egy hölgy a mészárosostól:

— Már megint feljebb ment a hus ára? Borzasztó, amit maguk csinálnak!

A mészáros félig méltatlankodva, félig pedig diadalmasan válaszol:

— Micsoda beszéd ez!? Hiszen annyi örömdetes győzelmi hír jön Galiciából, hogy nekünk, mészárosoknak is *emelkedett* hangulatban kell lennünk!

*** Halálozás.** *Bodó* Józsefné született *Czakó* Anna tegnap, szerdán reggel fél 5 órakor rövid szenvedés után 51 éves korában meghalt. Temetése ma, 3-án délután 4 órakor lesz a Nagy Sándor utca 13. sz. gyászházától.

* Jónás Béla a Félix-fürdőben.

A kies védékü *Félix-fürdőben* a háborus idők dacára is mozgalmas az élet. Különös érdekessége most a fürdőnek, hogy az országos híri cigányprimás *Jónás* Béla teljes zenekarával hangversenyez, még medig az egész időnyen keresztül. A bandában szerepel a hirneves tárogatós *Sipos* Béla is. A közönség bizonyára nagy örömmel fogadja ezt a hirt, s még tömegesebben keresi fel a fürdőt, ahol a sebesült katonák is enyhülést szereznek betegségükre.

*** Okleveles tanító, a nagy szünidőre magántanítást vállal. Cim a kiadóban.**

*** Butorozott szobák** modern berendezéssel hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

*** Forolin** biztos és gyors hatású háziszser kéz- és lábizzadás ellen üdit! szagtalanít! nem zsiros! nem ragad! Ára 1 korona *Kapható* *Farkas* István *Apolló* drogériájában *Rákoczy*-ut 7/B. *Rimanóczy* palota.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

*** Három szobás utcai lakások** a város központjában, I. és II. emeleten előnyös bér mellett kiadók, a *Biharmegyei Takarékpénztárnál*, *Kossuth*-utca 3. sz.

x **A Nagyvárad** takarékpénztár értesíti ügyfeleit, akik hadikölcsön kötvényeket jegyeztek, hogy az összes szabad és zárolt kötvények megérkeztek és a kiadott elismervények ellenében átvehetők.

*** Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a *Polgári Takarékpénztárnál* Nagyváradon.

x Egy nagy raktárhelyiség a *Szacs* váratca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezni a *Gazdasági és Iparbankrt.*-nál.

Legújabb táviratok.

Eredményes harcok Nyugaton.

Óriási zsákmány
a keleti hadszíntéren.

Berlin, június 2. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Bixshovtennél Steenstratétól északkeletre egy angol repülőgépet lelőttünk. A bent ülőket egy belga és egy angol tisztet elfogtak. Sonchetól nyugatra egy cukorgyárat, amelybe tegnap délután folyamán a franciák be nyomultak, visszavetettük.

A franciák egy támadását, amelyet az esti órákban indítottak Neuvillónél és Neuvillétől délre állásaink ellen, visszavetettük, csak egy a Neuvillei-Curieit uton túl kiugró kis árokrész van még az ellenség birtokában. A Bois de Pretrében egyes árokrészletért a közelharc még tart.

Keleti hadszíntér.

Neuhenseennél Libautól északkeletre 50 és Shidikinél Libautól 65 km-re délkeletre eredményes harcok voltak, kisebb orosz csapatokat megsemmisítettünk.

Eppen úgy tovább délre Sawle vidékén és Kreimytól északkeletre a Dubissánál, valamint Ugiamy és Airagora között Salweinél 500 foglyot ejtettünk.

Délkeleti hadszíntér.

Przemysl várának két további, Dunkovicki mellett fekvő erődjét rohammal bevettük.

A stryji győzelem után a szövetséges csapatok tegnap Medneice irányában előrenyomultak.

Május hó folyamán a keleti hadszíntéren 863 tisztet, 268,869 főnyi légénységet, 251 ágyút és 571 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Ebből a Mackensen vezérezer alá rendelt szövetséges csapatokra esik 400 tiszt (köztük 2 tábornok) 152,254 főnyi légénység, 160 ágyú (köztük 28 nehéz) és 403 gépfegyver.

Beszámítván a keleti hadszíntéren ejtett és tegnap nyilvánosságra hozott foglyok számát május hó folyamán a szövetséges csapatok kezébe került oroszok száma 1000 tiszt és több mint 300,000 főnyi légénység.

Bulgária semleges marad.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónk.) Szófiából jelentik, hogy a négyes ántánt újabb ajánlatára a bolgár kormány kijelentette a semlegeségét.

Az új balkán blokk híre alapján tény Románia és Bulgária barátsága megszilárdult.

Bombázottegyoszlák magyar aviatikus.

Budapest, június 2. (Saját tud.) Luganóból jelentik, hogy egy oszlák-magyar aviatikus bombákat dobott a malfettai kéngyárra, olaj és petroleum raktárra. Több munkás meghalt, sok asszony megsebesült. A károk jelentékenyek.

Nagy tanácskozás
Dünkirchenben.

Budapest június 2. (Saját tud.) Dünkirchenben nagy katonai tanácskozás volt, az olaszok először vettek részt benne. Elhatározták, hogy Olaszország 100,000 embert Gallipoliba, s 300,000 embert pedig a nyugati hadszíntérre visz.

San Marino hadüzenete.

Budapest, június 2 (Saját tud.) San Marino köztársaság engedve Salandra és Sonnino felszólításának elhatározta, hogy a monarchiának és Németországnak hadat üzen.

IRODÁLOM

A világháború naplója. E cím alatt Radó Antal kitűnő vállalata, a Magyar Könyvtár, új sorozatot kezd. Napról-napra, a hogy az események történetek, közli egymásután a világháború eseményeit az eredeti dokumentumok, vezérkari jelentések, hivatalos közlések, hitelesnek bevált adatok alapján, úgy hogy e napi adatok mozaikjából minden olvasónak mintegy a szeme előtt alakul ki az egész háborúnak pontos és részletes képe. Az egyes események a maguk zszerves kaptolatában, előzményeikkel és következményeikkel együtt jelennek meg, a harcok hullámzása, mely az ujságokból a napról-napra figyelő közönség előtt csak töredékesen volt érthető, itt szemléletessé válik. Az olvasó nagy vonásaiban a háború krónikaszerű történetét kapja meg s minden történetírásnak a krónika lévén a kezdete, jelentékenyen közelebb jut azoknak az eseményeknek a teljes megértéséhez, amelyek oly mélyen belevágnak valamennyiünk életébe. Most utólag, összefüggésükben olvasni így a dolgokat, szinte meglepetés számba megy: mennyire másképp értjük meg és értékeljük, mint azon melegében, történésükkor, a mikor a pillanat izgalma, tájékozatlanságunk s az összefüggő szemlélet lehetetlensége zavarták látásunkat. A sorozat most megjelent első füzeté a háború diplomáciai előzményeit adja a szarajevói merénylettől kezdve a háború kitöréséig, folyamatos, szinte drámai érdekességű előadásban, a kiadott diplomáciai akták alapján s azoknak felhasználásával. Rendkívül érdekes olvasmányt kap itt a közönség s biztosítékot a sorozat következő füzetére, hogy azok ép oly érdekesek, értékesek és tájékoztatók lesznek. A sorozatot a Lempel R. (Wodianer F. és fiai) cég adta ki; az első füzet ára 60 fillér.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
11367/915 szám.

Hirdetmény

a halászlai tilalom tárgyában.

Tudomásomra jutott, hogy egyesek az 1888. évi XIX. tc. 18. §-ában és a halászlai társulatok üzemterveiben felsorolt halfajokra nézve megállapított halászlai tilalmúdszakot mindenféle ürügy alatt — mint pl. az élelmiszerhiány, kórházak részére szánt szeretetadományok, stb. — nem tartják be; azért figyelmeztetem a város közönségét, hogy a fent jelzett halászlai tilalomra vonatkozó törvényekhez és szabályokhoz szigorúan alkalmazkodjék, egyben közlöm, hogy az 1888. évi XIX. tc. 18. §-ában a következő halfajokra állapított meg a tilalmi időszak:

Április 1-től június 15-ig: fajtok (tok) fogás-süllő, kecsge, kősüllő, (tót-süllő) márna, sereg, sziatok, telemestok, (szükhal) és viza.

Április 1-től július 15-ig: Ponty, (pot)ka pozsár.)

Március 1-től április 30-ig: Lepényhal.

Szeptember 15-től január 31-ig: Lazac, pisztráng.

Március 1-től május 31-ig: Galóca. Figyelmeztetem a közönséget, hogy a fent jelzett törvényben megállapított halászlai tilalmi időszakot pontosan tartsa be, mert a visszaéléseket a köztenyészítés érdekeinek megóvása céljából szigorúan ellenőriztetni és minden adott esetben büntetni fogom.

Nagyvárad, 1915. május 29.

Rendőrfőkapitány.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a ház mesternél. Szent János-utca 3. szám.

Ö csász. és Apost. kir. Felségének

legfelső felhatalmazása folytán.

A közös katonai

jóteknony célokra szánt

31. csász. kir. államsorsjáték.

Ez a sorsjáték 21.146 készpénz-nyereményt tartalmaz, 625.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A huzás 1915 július 15-én nyilvánosan fog megtartatni.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a jótéknony célú sorsjátékok osztályánál, III. k. Vordere Zollamtsstrasse 5. sz. a., továbbá a lottó gyűjtődéknben, dohánytőzsdeknben, adó-, pósta-, távirat-hivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzleteknben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvők részére ingyen ad atnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától.
(Jóteknonycélnú sorsjátékok osztálya).

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

Ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendezés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat!

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

Állandóan nagy választékban kap-latok.

Villamos motorok

1/2. méretűtől minden nagyságra!

Főszerelő telefonja 55. sz.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

16736—1915. szám.

Hirdetmény.

A m. királyi honvédelmi miniszter ur 6377—915 eln. számú körrendelete elren-delte, hogy a város területén tartózkodó 1897. évben, továbbá 1871—1865. években született acél (vas) hergerelő, kalapácskezelő, furós és kupolkemence kezelő, vas (fém) esztergályos, lakatos, (géplakatos), szerszámkészítő, kovács, maró, vas- vagy fémöntő és mintázó, műsze-rész, precisions műszerész, ólomforrasztó, bádogos, asztalos, ács, nyerges vagy szij-gyártó, timár, cipész vagy eszmadia, szabó jelenleg szénbányákban nem dolgozó (munka-nélküli) kőszénbánya munkás (vajár, csillés) vagy egyéb speciális kőszénbánya munkás) foglalkozásu, hadicélú munkákra még eddig igénybe nem vett népfölkelésre kötelezett egyének tekintet nélkül arra, hogy katonai-lag ki vannak-e képezve (annak idején szolgáltak-e) vagy sem — azonnal névszerint összeírassanak.

Ennek folytán felhívom a Nagyvárad város területén tartózkodó s a fent említett foglalkozásu összes 1897. évben, valamint 1871—1865. évtől született népfölkelésre kötelezett egyéneket, hogy folyó évi június hó 7-ik napjától (Hétfőtől) június hó 20-ik napjáig (Vasárnapig) bezárólag a városi ta-nács katonai ügyosztályánál (Városháza II. e. 32. számú szoba) a hivatalos órák alatt a törvényes következmények terhe alatt ok-vetlenül jelentkezzenek.

Ezen összeírásra jelentkezni tartoznak a Nagyvárad város területén tartózkodó említett foglalkozásu azon egyének, akik akár mint szolgálatkötelesek, akár mint A) alosztályú népfölkelők — bármely születési évfolyamba tartoznak is a felülvizsgálatnál „népfölke-lési szolgálatra fegyver nélkül alkalmas” vagy „népfölkelési fegyveres szolgálatra nem alkalmas”-nak osztályoztattak és ezen osztályozás alapján a nem tényleges vi-szonyba (polgári viszonyokba) a mozgósítás óta visszahelyeztettek.

Figyelmeztetem a jelentkezésre kötele-zetteket, hogy az 1890. évi XXI. t. c. 4. §-a értelmében azon népfölkelésre kötelezett, aki a behívásnak nem engedelmeskedik, egy hónaptól két évig terjedhető börtönnel büntetetik.

Nagyvárad, 1915. június hó 2.

Eleméry Ferenc
katonai ügyi tanácsnok.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai árakon atul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöl-tőkre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezsa-ú 6 Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

9167—915.

Hirdetmény.

Az esküdtbírósról szóló 1897. évi XXXIII tc. végrehajtása tárgyában kiboc-sátott 3300/1898 sz. bel- és igazságügyi rendelet 4-ik §-a értelmében ezennel köz-hírré teszem, hogy mindazok akik az alábbiak szerint esküdtképességgel bírnak folyó évi június hó 1-től 3-ig a polgár-n esteri hivatalban az 1916. évre érvé-nyes alaprajstromba leendő felvétel vé-gett személyesen, vagy meghatalmazott-jaik által jelentkezzenek.

Az 1897 évi XXXIII tc. 4-ik §-a ér-telmében esküdtképességgel bír a város területén lakó minden férfi, aki magyar honos, a folyó esztendőben legalább a a 26-ik életévét betölti, a magyar nyel-vel érti, azon írni és olvasni tud és évenként legalább 20 kor. egyenes ál-lami adót fizet, amennyiben pedig idő-leges adómentességet élvez, 20 korona egyenes állami adónak megfelelő értékű vagyonnal bír, vagy az adózásra tekintet nélkül köztisztviselő, lelkész, a m. kir. tudományos akadémia tagja, tudor, okle-veles tanár, ügyvéd, mérnök, építész, hajóskapitány, gazdasz, gyógyszerész, ve-gyész, erdész, bányász, tanító, sebész, állatorvos, továbbá az aki a felsőbb mű-vészeti vagy más felsőbb szakiskolát el-végezte, s végül aki a középiskolai záró-vizsgálatot letette.

Nagyvárad, 1915. május 29.

Rimler Károly
polgármester, mint az összeíró bizottság elnöke.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

16077—1915 szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi honvédelmi miniszter urnak 124831/20 b. 1915 számú rendelete ér-telmében közhírré teszem, hogy nevezett mi-niszter ur a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 24. és 27. § ai alapján a következőket rendelte el:

1. §. A malátagyáraknak és sörgyárak-nak a m. kir. ministerium M. E. 1692/1915 számú rendelete értelmében bejelentendő 1915. évi május hó 23-iki maláta készleteiből egy ötöd részt ezennel hadicélokra igénybevettek-nek jelentem ki. Az igénybe vett készleteket akár megtörtént bejelentésük, akár nem, a birtokos 1915. évi május hó 23-tól kezdve el nem idegenítheti és fel nem dolgozhatja és azokkal más módon sem rendelkezhetik.

2. §. A birtokos az igénybevett készle-teket a katonai igazgatás részére való tény-leges átvételük időpontjáig megőrizni köteles.

Az igénybevett készletek, amennyiben szakértői megállapítás szerint hadicélokra al-kalmasak, a katonai igazgatás által: méter-mázsánként 90 korona térítés ellenében átfog-nak vétetni.

Ez az ár magában foglalja úgy azokat a költségeket, a melyek az árunak elszállítá-sa időpontjáig annak raktározásából és ke-zeléséből származnak, valamint a rakodó ál-lomáshoz való szállítás költségeit is.

3. §. Az igénybevett, de a szakértői megvizsgálás alkalmával hadicélokra alka-lmasnak nem talált készletért a birtokosnak, a bejelentés napjától addig az időpontig, amelyben a készlet szabad rendelkezésére bocsátatik, minden napra jár térítés a mely a megállapítandó becsérték évi 9% ának ala-pul vételével számítandó ki.

4. §. Ha a készletet 1915. évi augusztus hó 15-ig végleg át nem veszik, a birtokos a készlettel szabadon rendelkezheik.

Ebben az esetben a birtokosnak erre az időre a 3. §-ban meghatározott térítés jár.

5. §. Aki az igénybevett készletet, vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elidegeníti vagy feldolgozza, vagy pedig az-zal a jelen rendelet ellenére más módon ren-delkezik, — amennyiben cselekménye súlyo-sabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. L. t. c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés-sel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazga-tási hatóságnak, mint a rendőri büntető bí-róságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. állam-rendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavon országokban a kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Nagyvárad, 1915. május hó 27.

Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 51. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutó-ayos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtud-hatók Kossuth-utca 3. szám alatti Irodánkban. Hun-gária cipőgyár r.t.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári ta-karéknál.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kos-suth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénz-tárnál.